

Коваленко Г.О., к.с.-г.н., доцент

Уманський національний університет садівництва

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЗАЙНЯТОСТІ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Анотація. Досліджено пріоритетні напрями розвитку функціональних основ діяльності служби в умовах децентралізації влади. Відзначено, що децентралізація влади ставить нові вимоги щодо соціального захисту населення. Охарактеризовано сучасний стан ринку праці та розглянуто динаміку зайнятого населення за статтю та місцем проживання. Виявлено, що рівень зайнятості населення у працездатному віці має тенденцію до зменшення. Ринок праці в сучасних умовах вимагає від роботодавців створення нових робочих місць із гідною заробітною платою. У цьому процесі державна служба зайнятості виступає посередником, який створює необхідні умови. Доведено, необхідність змін функціональних обов'язків державної служби зайнятості з роботодавцями та громадами. Розглянуто основні функції державної служби зайнятості. Курс на європейські стандарти дасть змогу зменшити безробіття в Україні та відновити соціальну справедливість.

Ключові слова: децентралізація влади, державна служба зайнятості, безробіття, роботодавець.

Децентралізація влади в Україні змінює основні підходи щодо розуміння соціального захисту населення. Так як основним завданням діяльності новостворених громад та відповідних служб є соціальний захист населення та зменшення безробіття, державна служба зайнятості є однією з ключових ланок цього процесу. На даний час державній службі зайнятості доцільно змінити пріоритети та більш злагоджено працювати як з роботодавцями, так і з місцевими органами влади щодо працевлаштування наших громадян. Такі принципи діяльності державної служби зайнятості потребують внесення відповідних змін до функціональних обов'язків та завдань, покладених на неї.

Проблематика діяльності державної служби зайнятості, набула наукових теоретичних, методичних та практичних оцінок, розроблена і представлена у працях таких вчених, як Федоренко В.Г., Грішнова О.А., Черкасова А.В., Грищенко І.М., Маршавін Ю.М. та ін. Однак, незважаючи на наявність значних методологічних розробок, великої кількості адаптованих до проблематики діяльності державної служби зайнятості рекомендацій, не вирішеними залишається низка важливих питань. Зокрема, з урахуванням сучасних особливостей, функції державної служби

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

зайнятості в умовах децентралізації влади вивчені недостатньо та потребують подальших досліджень.

Важливим завданням оновленої місцевої влади є покращення добробуту населення, зростання зайнятості через створення нових робочих місць та реорганізацію виробництва і інфраструктури в громадах. У цьому процесі державній службі зайнятості відводиться ключова роль. Насамперед це стосується пріоритетних завдань та функціональних обов'язків цієї служби.

У «Положенні про державну службу зайнятості» зазначено, що відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 05 березня 2014 року № 90 «Деякі питання державного управління у сфері зайнятості населення» до внесення змін до Законів України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення» державна служба зайнятості продовжує виконувати завдання і функції у сфері зайнятості населення, трудової міграції та соціального захисту від безробіття, а також функції виконавчої дирекції Фонду, визначені Законами України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення». Служба при виконанні покладених на неї завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями. «Положенням про державну службу зайнятості» визначається, що державна служба зайнятості є централізованою системою державних установ, діяльність якої спрямовується та координується Міністерством соціальної політики України. Служба складається з центрального апарату (Державна служба зайнятості), регіональних центрів зайнятості, базових центрів зайнятості, Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, професійно-технічних навчальних закладів державної служби зайнятості, інших навчальних закладів державної служби зайнятості, а також підприємств, установ, організацій, утворених Службою [1].

Аналізуючи динаміку зайнятого населення за статтю та місцем проживання можна зробити висновок, що з роками чисельність населення України працездатного віку зменшується. Так в 2018 році такого населення було 16426,1 тис. осіб, що на 1918,8 тис. менше показника 2014 року. А населення у віці 15-70 років у 2018 році нараховувалося 17976,9 тис. осіб, що також менше базового року. Дані 2014-2018 років бралися без врахування населення Криму та частини окупованих Луганської та Донецької областей.

Рівень зайнятості населення працездатного віку за період 2014-2018 рр. також має тенденцію до зменшення. У 2018 році даний показник складав 66,1 %, що на 3,2 % менше показника 2014 року. Дана тенденція зберігається і для населення віком від 15 до 70 років. У 2018 році даний показник становив 57,1 %, що на 3,1 % менше показника 2014 року. При такій ситуації, коли третина населення працездатного віку

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

не зайнята суспільною працею, необхідно змінювати функціональні обов'язки державної служби зайнятості в напрямку більш тіснішої взаємодії та співпраці не тільки з роботодавцями, а й з територіальними громадами, в тому числі і з об'єднаними [2].

Співпраця служби зайнятості з об'єднаними територіальними громадами полягає в сприянні залученню населення громад до продуктивної зайнятості шляхом організації та проведення громадських робіт, розширення їх видів, що є суспільно-корисним для мешканців громади. Для більш плідної співпраці державної служби зайнятості з громадами необхідно: інформувати мешканців об'єднаних територіальних громад про послуги державної служби зайнятості щодо сприяння зайнятості населення; сприяти незайнятому населенню об'єднаних територіальних громад у підборі необхідного працевлаштування, відповідно до здібностей, освіти, та з урахуванням потреб ринку праці; забезпечити участь незайнятого населення об'єднаних територіальних громад у виїзних тематичних семінарах, що проводяться центрами зайнятості, в тому числі в семінарах з орієнтації на підприємницьку діяльність за сприянням служби зайнятості; забезпечити доступу жителів об'єднаних територіальних громад до інфраструктури та сервісів, у тому числі електронних, для самовизначення і розвитку підприємницького потенціалу осіб, проведення професійної діагностики, надання соціальних послуг та правової допомоги тощо.

Формування та реалізацію державної політики у сфері зайнятості населення забезпечують у межах своїх повноважень Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади в сфері соціальної політики, інші центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, що відображено в Статті 17 Закону України «Про зайнятість населення». Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та реалізації державної політики в сфері зайнятості населення є центральний орган виконавчої влади в сфері соціальної політики [3]. Тобто, йдеться про співпрацю державної служби зайнятості та органів місцевого самоврядування. Саме така співпраця може дати добрий результат не тільки для покращення працевлаштування населення, а й для підвищення матеріального стимулювання праці через створення робочих місць з високою заробітною платою. Таким чином, буде відбуватися створення робочих місць для висококваліфікованих працівників. А це можливо переважно в об'єднаних територіальних громадах, де такі кошти будуть передбачені.

Процес створення об'єднаних територіальних громад триває. Станом на 10 січня 2020 року в Україні діють 1029 об'єднаних територіальних громад, у які об'єдналися 4698 громад, в яких проживають 11,7 мільйонів людей. На початок 2020

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

року перспективними планами формування територій громад покрито 90,3% території країни. Тобто процес децентралізації продовжується, в нього повірили, і опір противників долається. Лідери рейтингу областей з формування спроможних громад— Житомирська, Дніпропетровська, Чернігівська, Хмельницька та Запорізька області. Наразі в п'ятірку регіонів-аутсайдерів входять Київська, Львівська, Закарпатська, Вінницька та Кіровоградська області. В середньому об'єднується чотири-шість сіл в одну громаду. Загальні середні показники за чисельністю населення в одній громаді – 8,7 тис. осіб. Вони спроможні самі себе забезпечити робочою силою. Зайнятість у сільському господарстві наближається до європейського рівня – 4-6%, але враховуючи високу технологічність аграрного сектору для ЄС цього достатньо, проте в нашій країні інша ситуація. Теперішній адміністративний устрій громіздкий і не здатен задовольнити потреби населення. Є проблема відсторонення місцевого самоврядування від вирішення цих питань [4].

Дослідивши класифікації функцій державної служби зайнятості у вітчизняній літературі та провівши аналіз вищезазначеного, можна виділити такі типи функцій як: надання соціальних послуг (групи функцій - трудове посередництво, мотиваційно-активізуюча, соціально-захисна); допоміжний (групи функцій - розпорядчо-фінансова, контрольна, ліцензійно-дозвільна); регулювання ринку праці (групи функцій – інформаційно-аналітична та прогностична).

Прагнення України стати повноправним членом ЄС, вимагає діяльність у сфері зайнятості населення узгоджувати з європейськими нормами. Спільний ринок праці у Євросоюзі регулюється відповідними угодами і, передбачає ліквідацію будь-якої дискримінації працівника на ґрунті громадянства в питаннях працевлаштування, заробітної плати та інших умов роботи та найму; боротьбу з дискримінацією через релігійні та інші переконання, інвалідність тощо.

Таким чином, державна служба зайнятості в умовах розбудови нової системи місцевого самоврядування не повною мірою забезпечує зайнятість населення. Для прискорення цього процесу необхідна більш тісна взаємодія місцевих центрів зайнятості з територіальними громадами. Децентралізація влади дає поштовх до створення нових високотехнологічних робочих місць, що своєю чергою збільшить зайнятість населення та забезпечить гідну оплату за якісну працю. Необхідно вивчати та запроваджувати досвід інших країн з розвитку місцевого самоврядування, взаємодії служби зайнятості з роботодавцями і населенням, а також з організації нових робочих місць.

Список літературних джерел:

1. Положення про державну службу зайнятості / Затверджено Наказом Міністерства соціальної політики України від 15.12.2016 № 1543 / Офіційний портал

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1723-16/paran14#n14>

2. Про соціально-економічне становище України за 2019 рік. / За редакцією І. Є. Вернера. – Київ; Державна служба статистики України, 2019 - 73 с.

3. Про зайнятість населення: закон України від 5 липня 2012 року 5067-VI / Офіційний портал Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

4. Зайнятість населення України в АПК наближається до європейського рівня / Сайт аграрного інформаційного агентства “Agravery”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/show/zajnatist-naselenna-ukraini-v-apk-nablizaetsa-do-evropejskogo-rivna>

Коритько Т. Ю., к.е.н., доцент, с.н.с.
Інститут економіки промисловості НАН України

ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Анотація. Одним з найбільш проблемних місць є перерозподіл податкових надходжень між рівнями бюджетної системи. Існуючий розподіл не сприяє стимулюванню органів місцевого самоврядування до мобілізації і пошуку джерел активізації власних економічних ресурсів щодо реалізації соціальних програм та підвищення інвестиційної активності територіальної громади. Вдосконалення податкової політики пов'язано з необхідністю підвищення рівня бюджетної самостійності органів місцевого самоврядування.

Метою дослідження є розробка алгоритму формування і реалізації політики інвестиційного розвитку. *Об'єктом* дослідження є процес вдосконалення алгоритму формування та реалізації інвестиційної політики розвитку регіону.

Проведено аналіз сучасного стану доходів державного та місцевого бюджетів у частині формування податку на прибуток підприємств, а також фінансових результатів і рівня рентабельності операційної діяльності за видами промислової діяльності підприємств. На основі методу екстраполяції проведено прогнозування суми податку на прибуток підприємств. Визначено структуру перерозподілу податку на прибуток підприємств між рівнями бюджетної системи. Впровадження структури перерозподілу податку на прибуток підприємств між рівнями бюджетної системи ускладнено відсутністю системності процесу децентралізації.